

toch wel als hoogste eerbied voor zijn ontzag mag aangezien worden.

Kwaad, toornig, ziedend wordt zijne Majesteit. Hij stormt op 't aaltje los, en — verdwenen is de ongelukkige.

Maar — een aal is glad. Niet voor niemendal zegt het spreekwoord dit. Nog voor de bek gesloten is, schiet zij de kieuwspeet weer uit, schoon 't haar een geweldige pijn doet.

Ons aaltje toch zat gevangen. Ze had haar nieuwsgierigheid niet kunnen bedwingen. Een heerlijk stukje vleesch had er gezweefd, heel even boven den bodem en zij had den lust niet kunnen weerstaan, te ruiken, te zuigen, te slikken. Heelaas! 't berouw komt na de zonde.

Ze merkte den verfoeilijken weerhaak niet, voor en aler het onherroepelijk te laat was.

Daarom ook had zij niet kunnen ontvluchten, schoon ze bij haar pijn nog duizend vreezen had uitgestaan bij 't naderen van den machtigen vijand.

En de snoek? Geweldig, wat sloeg hij met zijn staart, Het dunne touwtje zat muurvast tusschen zijn tanden en zijn kieuwen trok het stuk tot bloedens toe. De dobber deed hij snel naar beneden schieten, en de steen op den bodem sleepte hij mee, dwars door het meer.

Nu voor-, dan achteruit, nu op-, dan neerwaarts, en 't arme aaltje moest maar volgen. Een tijdlang verloor zij het bewustzijn en toen zij weer bijkwam, scheen de snoek rustig. Hij scheen te begrijpen, dat het uit was met zijn macht.

Dof staarde zijn eertijds flikkerend oog voor zich heen in 't waterig verschiep; een paar piepjonge „blikjes“ waagden het hem uit te lachen — maar toch nog uit de verte.

Zoo vond de jachtopziener hem, Juni 1900.

Haarlem.

G. TEN NAPEL.

ONZE KIPPEN.

Iedereen heeft zeker dikwijls voor en tegen hooren beschouwen, betreffende het voordeel, verbonden aan het houden van kippen. De een beweert: „ja, kippen houden is mooi en wel, maar de eieren, die men krijgt, zijn gewoonlijk duurder dan wanneer men ze naar marktprijs koopt,” enz. enz. Een ander zegt: „de last, die men heeft van de verzorging, weegt niet op tegen het genot, zelfs wanneer zij een voldoende aantal eieren leggen.” Ik geloof niet, dat iemand, die wezenlijk voordeel verwacht van het kippen-houden en daarbij uitgaat van het denkbeeld, dat ieder dier, wil het voldoen aan hetgeen men er van hoopte te verkrijgen, goed verzorgd en naar zijn aard behandeld moet worden, het met een der beide opinies eens zal zijn. Op den voorgrond staat, dat men weet, wat aan ieder dier toekomt. Zooals het meestal gaat is de ondervinding, gepaard van eenige voorlichting, de beste leermeester. Toen ik kippen begon te houden, had ik mij, wat deze diersoort betreft, volgens mijn opinie zoo goed mogelijk geïnstalleerd. Een hok op het Zuidoosten, door deskundige

hand van eene oude pakkist gemaakt met een zeer kleine ren was het bescheiden begin van mijn hoenderhof.

Wat een vreugde toen het hok voorzien was van een zestal kippen, Italiaansch ras, extra bij den poelier uitgezocht en die reeds ten doode opgeschreven waren, maar door mij aan den „orcus” ontruikt, leven in de brouwerij brachten. Zooals men het noemt. Een haan met zes kippen hadden hun intocht gedaan en na eenig ongeduldig wachten, werden wij verblijd met het eerste ei, 't was een evenement. Met het leggen der kippen ging het vrij aardig; wij waren tevreden met het bescheiden deel, rekenden, rekenden, en ja, er was misschien wel wat voordeeligs in. Enfin, in allen gevallen zouden wij wel eens zien; het ging niet zóó naar wensch, maar het ging. Is men eenmaal bekomen van de bekoring door het nieuwe, dan verlangt men naar meer en, ziet! daar komt de deskundige! Een mijner kennissen, een, om het zoo eens te noemen, bekend „kippoloog”, die wis weet hoeveel eieren van een beperkt aantal kippen zijn te verkrijgen, zoodat bij mij wel eens het denkbeeld opkwam of hij er wellicht de kunst bij verstond, zelfs zonder kippen eieren te laten leggen, gaf mij een goed middel aan de hand: Italiaansche kippen deugen hier niet, zij zijn te zwak; probeer het eens met andere. Dit was mij zeer gemakkelijk. Iemand, waarmede ik veel in aanraking kwam en die prachtige „Spaansche Witwangen” met een prachtige haan had, begon minder liefhebberij in het kippen houden te krijgen en bood mij de zijnen aan. Wat was dat een verschil met mijne bescheidene Italianen! Deze meestal egaal bruin-geel gekleurd op hooge gele pooten, spichtig en wel, vergeleken met den majestueuzen haan met zijne gemalinnen, glinsterend zwart met groenachtigen weerschijn, vleeschkleurig driehoekje op zij van den kop en die eieren legden van ± 75 gram, terwijl de Italianen geen grooter gewicht produceerden dan ± 50 gram. Het pleit was dus gewonnen. Daar stond echter tegenover, dat de Italianen, misschien warmer gebakerd, om den anderen dag legden en de Spanjaarden soms om de drie dagen. Het voordeel lag dus niet erg voor de hand. Nog was er een bezwaar te vinden tegen dit kippenras, n.l. wanneer men ze zelf moet koopen. De haan, n.l. met trotsche tred tusschen de hennen heen-trappend, betaalde plotseling den tol aan de natuur; hij zakte op de pooten, viel voorover en stierf. Een tweede haan van hetzelfde ras kon het ook niet lang uithouden, en ofschoon sterk gebouwd, zoodat het zelfs niet raadzaam was hem aan te grijpen, gaf onder dezelfde omstandigheden den geest. Het sterven dezer twee hanen was echter voor onze familie niet zoo droefenisverwekkend als men terecht had mogen verwachten. In de buurt n.l. was het hanengekraai eene muzikale uiting, die vooral met het oog op het uur, waarop daarmede een begin werd gemaakt, minder aangenaam en gewenscht scheen. En al kon dit nu wel niet gebracht worden onder de artikelen der hinderniswet, om des lieven vredes wille berustten wij, na de aanrakingen, die er op de muziek gemaakt waren, vrij gauw in ons verlies, ja, wij besloten in het vervolg geen haan meer bij de kippen te houden, in stilte wenschende, dat eene vermindering van het aantal eieren, misschien ten gevolge van het ontbreken van den haan, ons hart niet ten tweeden male zoude doen bloeden. De ondervinding heeft het tegendeel bewezen; haanloos, is het aantal eieren in onzen hoenderhof vrij groot gebleven. Maar ook wilden wij nog eens van kippensoort veranderen en het eens probeeren met kippen van gemengd ras. Weer was de deskundige aan het woord en voorspelde ons gouden bergen, wanneer wij ook het houten kippenverblijf lieten afbreken en op doelmatige plaats een steenen daarvoor in de plaats lieten metselen. Aldus geschiedde; wel niet met de geringe onkosten daaraan verbonden, zooals ons was voorgespiegeld; maar het gebeurde. De kippen kregen een grooten ren, wij voorzagen ons van kippen van gemengd ras en niets stond er dus meer in den weg voor het bereiken van schitterende resultaten.

Maar als een bliksemstraal uit helderen hemel geleek ons de bewering van een tweeden zeer-deskundige, dat een steenhok te koud was voor hoenderachtige vogels. Edoch, het gemetselde hok stond er nu eenmaal, een gedeelte van van den tuin werd gebruikt om den ren grooter te maken en afwachten was de boodschap. De quaestie van het hok was dus zoo maar niet in eens op te lossen; hier stonden twee deskundigen lijnrecht tegenover elkaar. Laat ik er dadelijk bijvoegen, dat ons gemetselde hok uitstekend voldeed. Onder onze kippen, die wij ons den eersten keer aanschafte, bewoog zich ook een oud „Goud-Bantammertje.”

Zij was aan de kinderen ten geschenke gegeven met de opmerking, dat wij, wat eieren leggen betreft, niet te veel van haar moesten uerwachten, daar zij reeds zóó oud was, dat zij op het punt stond van ouderdom dood te kunnen vallen. O, slechte kennis der menschen op het gebied van het kippenleven! Het diertje leeft nog, nu er reeds meer dan zes jaren verlopen zijn, sedert er zoo over haar werd gesproken. De kinderen noemen haar om haar hoogen leeftijd „de oude mevrouw”, en wezenlijk, zij verdient dien naam. Daar er geen haan in het hok was, die, zooals men weet, de orde bewaart, bewoog zij zich als eene matrone onder de andere kippen en speelde den baas. Werd er iets lekkers, iets, waarop alle kippen verzot zijn, in het hok geworpen, de „oude mevrouw” plaatste zich midden in het aantrekkelijke, zocht de beste brokjes er uit en deelde pikken uit aan elke kip, die zich te dicht in hare nabijheid vertoont. De kippen wisten wat aan den ouderdom verschuldigd is en respecteerden of vreesden haar. Deze aanmatiging, op rekening van den ouden dag heeft zij evenwel moeten laten varen. De jeugdige hokgenooten, die nu rondom haar krabben, hebben volstrekt niet meer die pieteit ten opzichte van haar.

De geest der jongeren, die zich in zoo vele opzichten ten nadeele somtijds der ouderen openbaart, toont zich ook hier Niet meer die eerbied, neen, zij wordt weggepikt en waar zij nog somtijds probeert haar vroegeren invloed te herkrijgen, dan keeren allen zich tegen haar, en zij, die vroeger heerschte, moet zich tevreden stellen met de kruimpkens, die afvallen. Sic transit gloria munde! Het grootste gedeelte van den dag brengt zij dan ook door in het hok, vermoedelijk peinzende over het „voorheen en thans”. Evenals bij ouden van dagen soms nog plotseling de herinnering aan het krachtige kunnen boven komt, is dit bij haar ook het geval. Voor eenige dagen nog zette zij zich neer in het leghok maar de resultaten waren „nihil.” In de laatste jaren legde zij nog eenige eitjes, die echter niet groter waren dan knikkers. Mogelijk is het ook, dat zij, nog eenmaal in gedachte tot de jeugd terugkeerend, beproefde „broedsch” te worden en zich daarom op de eieren der andere kippen had neergeveild. Een ander merkwaardig individu op het oogenblik in het kippenhok vertoovende, wenschte ik hier aan u voor te stellen. De kippen, die ik nu heb, kocht ik van een betrouwbaar persoon. De zes hennen, die ik op twee na, zelf had uitgezocht toen zij nog zeer jong waren, werden bij mij bezorgd, en ieder, die de half-volwassen kuikens zag, was een en al verrukking over het prachtige spannetje. Voorloopig ging alles goed; de dieren ontwikkelden zich zoo best mogelijk totdat er op eens twijfel bij ons opsrees, of niet een der kippen een haan kon zijn. Hij of zij begon hooger op de pooten te staan dan de anderen, de kam ontwikkelde zich zeer sterk en het dier begon alle allures aan te nemen van een haan.

Had later een der jonge kippen een ei gelegd en kakeelde dat het een lust was, dan stond hij of zij te buigen, zooals elke wel opgevoede haan dat doet. Terwijl een hen aan het leggen was, keek hij of zij met de meeste belangstelling tusschenbeide in het hok, om te zien of het resultaat nog niet verkregen was. Vond hij, ik zal hem voorloopig maar mannelijk beschouwen, iets, dat zeer naar zijn smaak was, toch raakte hij er niet aan en riep de hennen, om ze er op te onthalen, kortom, er was geen quaestie van of het dier was een haan. „Daar zijn wij ook aan bekocht,” was aller opinie en met het oog op de stoornis, die in de buurt verwekt zou kunnen worden, werd er besloten, het individu ten doode op te schrijven en te laten dienen als materiaal voor de bereiding van soep. Wie schetst echter onze verbazing, toen we op een Zondag, den geheelen morgen disponibel hebbende om het oog te houden op het leggen der kippen het volgende gebeurde! Een der hennen met den haan was over het rasterwerk gevlogen en had zich in het gruishok verscholen om te leggen, terwijl de z.g. haan steeds in hare nabijheid bleef. Ook hier weer buigen, buigen, en vriendelijkheid toonen. Ten slotte waren er twee eieren en slechts ééne kip was buiten den ren geweest. Had onze haan gelegd? Het idee kwam bij mij op, die twee eieren te vernietigen. Wie kon toch weten of zich hier niet het geval voor zou doen van den basilisk? Ik besloot daarom de knoop door te hakken en zekerheidshalve de eieren te koken; en ziet, beide eieren waren van gewoon allooi. Het haanachtige dier was dus een kip en heeft door menigvuldig leggen dit ten duidelijkste bewezen.

Keeren wij nu nog eens terug tot het begin en beantwoorden wij de vraag: „is kippenhouden voordelig, ja dan neen.” Volgens de door mij opgedane ondervinding beslist

„ja”. Natuurlijk, wanneer men in de onkosten vervalt van het bouwen van een hok, het aanschaffen van een en ander, dan behoeft men in het eerste jaar niet op direct voordeel te rekenen. Is men echter dit te boven gekomen en gaat men alles oplettend na, dan springt het voordeel zeer in het oog. Alles is door mij nagegaan, het aantal eieren, de marktprijs; ik bracht in rekening de waarde der kippen, de kosten van voeder en dan slaat de balans over naar gunstig. En het kan moeilijk anders, daar toch een gedeelte van het voer behoort tot datgene, wat anders in den vullnisbak verdwijnt. Men zegt toch, dat er niets is, wat een kip niet eet. Wellicht zal men opmerken, dat er een tijd van 't jaar is, dat de kippen niet leggen, de eieren dan juist het duurst zijn en de dieren toch gevoerd moeten worden; zeker, maar daar staat tegenover, dat men er op aan kan, dat de eieren, die men heeft, versch zijn, waarvan men anders toch niet altijd zeker is. Rekent men alles nauwkeurig na, dan zijn de eieren niet duurder dan aan de markt, het is voordelig, afgezien nog van het genot van de dieren om zich te hebben, ze te verzorgen en gade te kunnen slaan.

Arnhem.

J. S.

Vragen en Korte Mededeelingen.

Rotterdamsche Natuurhistorische Club.

Vergadering Dinsdag 27 Januari 1902 in de Diergaard.

Nadat te 8 uur de vergadering door den voorzitter, den heer Haverhorst was geopend, bracht de heer Büttikofer ter tafel een aantal fragmenten van Afrikaansche *Mollusken*, behorende aan ons medelid Van der Feen. Een der stukken is het kopschild van *Chiton gigas*, de andere, voor zooverre zij met eenige zekerheid gedetermineerd kunnen worden, zijn rugschilden van *Ch. castaneus*.

Bij deze gelegenheid vertoont de heer B. een pracht-exemplaar (unicum) van *Pleurotmaria Rumphii*, dat zich in de Conchiliën-collectie der Rott. Dierg. bevindt, en in aansluiting daarbij photographiën van de andere, tot dit zeer zeldzame geslacht behorende soorten.

Verder laat hij zien een herdruk van de Xde editie van *Linnaeus' Systema naturae* (noodig geworden, sinds men in de zoölogische systematiek begonnen is, met de nomenclatuur tot deze editie (1758) terug te gaan) en het onlangs verschenen eerste deel van den *Index animalium* van Sherborn, dat alle wetenschappelijke diernamen bevat, van 1758 tot 1800 gepubliceerd, met vermelding der werken, waarin zij voorkomen en de data der verschijning daarvan. Deze twee werken, onontbeerlijk bij het opzoeken der oudste diersoorten en — genera, stelt hij ter beschikking van de leden der Club.

De heer Wachter vertoont eenige merkwaardige ex. van *Medicago Lupulina* L met 3, 4 en 5 tallige blaadjes. Onder de drietalige bevonden er zich enkele, waarvan de zijblaadjes twee hoofdnerven bezaten, en reeds meer of minder gedeeld waren.

Tevens toont hij een geheel rood ex. van *Trifolium minus* *Relhan* en een ex. van dezelfde soort, dat wegens zijn kranstandige bovenste bloemhoofdjes behoort tot de var. *aggregatum* de Br.

Daarna geeft hij rond een paar duidelijke voorbeelden van *geocarpie*.

1°. *Trifolium subterraneum* L. van welker bloemhoofdjes de centrale bloemen onvruchtbaar zijn, en slechts bestaan uit een 5 tandigen kelk. Na de bevruchting der weinige vruchtbare bloemen, welke dan naar beneden omslaan, buigt ook de bloemsteel omlaag, en dringt het hoofdje met de vast aaneengesloten, onvruchtbare bloemen vooruit, die als het ware een kleine spies vormen, een weinig den bodem in. Dan pas buigen de onvruchtbare om, en woelen zodoende de aarde los voor de rijpe vruchten. Enkele der meegebrachte ex. waren bij Bergen-op-Zoom verzameld.

2°. *Arachis hypogea* L, die de bekende aard-, olie-, curacao- of arachidenootjes levert, en 3°. *Aodoxa Moschatellina* L, waarvan volgens sommigen vruchtdragende ex. in ons land weinig voorkomen.